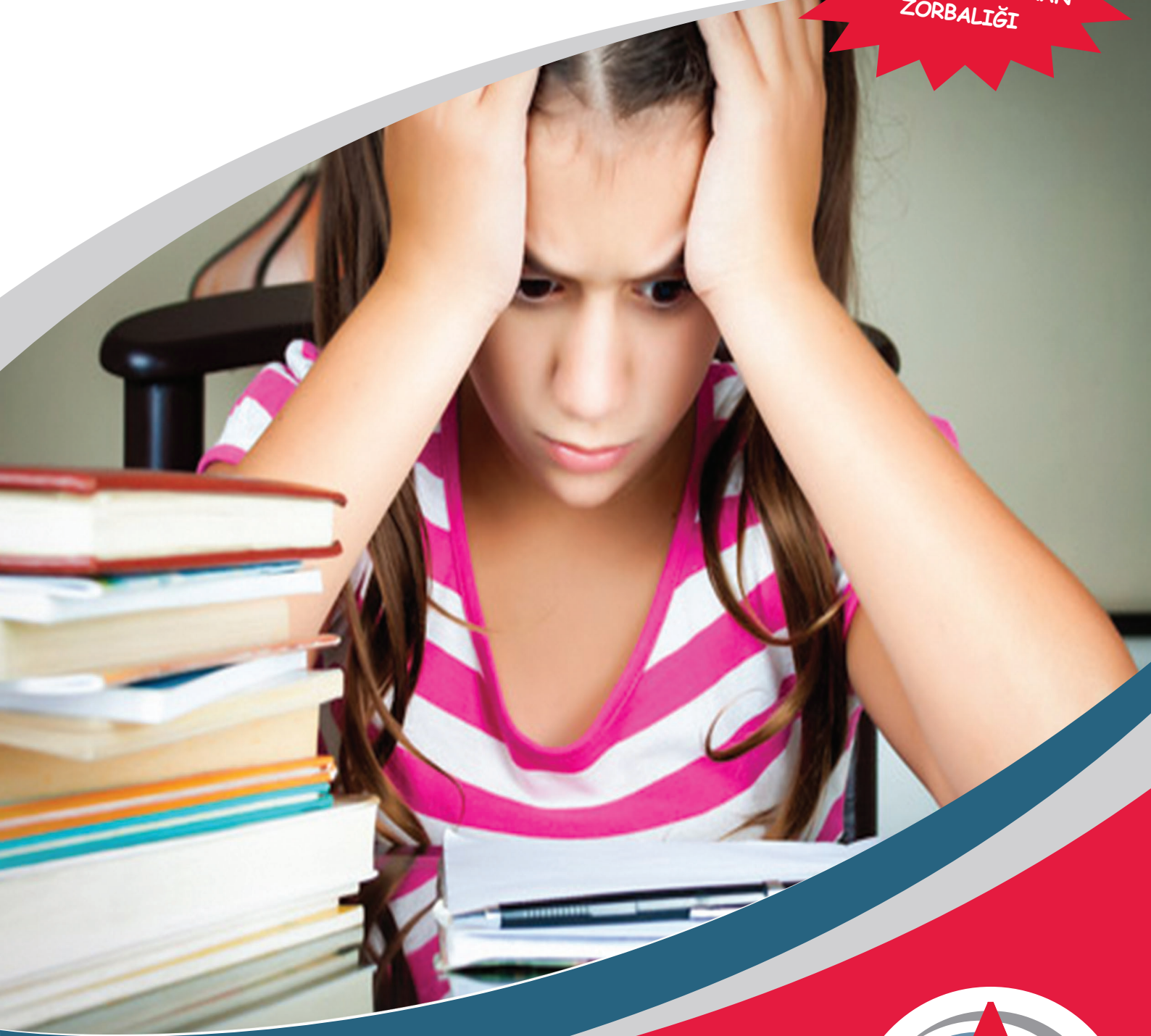

ANABİLİM EĞİTİM KURUMLARI

ÜSTÜN YETENEKLİ
ÇOCUKLARDA AKRAN
ZORBALIĞI

ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARDA AKRAN ZORBALIĞI

Akran baskısı, bireyin içinde bulunduğu yaş gruplarının etkinliklerinde bir şeyi yapmak için arkadaşları tarafından zorlanması veya cesaretlendirilmesidir. Genellikle bireyler istekli ya da isteksiz olarak ikna edildiklerinde, benzer yaşantıları paylaştıklarında ortaya çıkar. Akran zorbalığı, herhangi bir kışkırtma olmadan gerçekleşmektedir.

Zorbalık; dalga geçmek, isim takmak, zarar vermekle tehdit etmek gibi sözel şekilde gerçekleştiği gibi aynı zamanda dışlamak, diğerlerine o kişi ile arkadaşlık yapmamasını söylemek, hakkında söylentiler çıkarmak, toplum içinde kişiyi utandırmak şeklinde de gerçekleşebilmektedir. Fiziksel olarak vurmak, itmek, tekmelemek, çimdiklemek, tükürmek, çelme takmak, hoşça gitmeyen kaba el şakaları yapmak, eşyalarını almak ya da kırmak şeklinde de karşımıza çıkmaktadır. Son dönemlerde sıkça artan internet ve teknoloji kullanımı

sebebiyle bu yollarla rahatsız edici, küçük düşürücü konuşma, video, görüntü paylaşımları ya da yine internet üzerinden oluşturulan gruplara almama, dışlama, hakkında konuşma şeklinde davranışlara da sıkça rastlanmaktadır.

Üstün yetenekli çocukların zihinsel gelişiminin, sosyal-duygusal gelişimlerinden daha ileri düzeyde olması farklı ihtiyaçları doğurabilmektedir. Buna bağlı olarak desteklenmeleri gereken birtakım alanlar ortaya çıkmaktadır. (Mutlu, Akarsu, 2017) Sosyal becerilerin üstüne çok düşmeyen ya da farklı ilgi alanları ve gelişimleri sebebiyle akranları arasında yalnız kalan üstün yetenekli çocuklarda akran zorbalığına karşı daha çok hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir. Üstün yetenekli çocukların mükemmeliyetçi yapıları, zorbalıkla karşılaştıklarında şikâyet etmelerini zorlaştırabildiği gibi kendileriyle ilgili farkındalıklarını sorgulamalarına da sebep olabilmektedir. Bu süreçte durumu anlamlandırmaya çalışıp zorbalığa tekrar maruz kalmamak adına neler yapmaları gerektiği konusunda çocuklara destek olunmalıdır. Bu beceriler arasında öğrencilerin kendilerini ortaya koymaları da yer alabilir. Sözel olan veya olmayan kendini ortaya koyma becerilerini öğrenmeleri akran baskısıyla baş edebilmelerine yardımcı olacaktır. Sözel olarak kendini ortaya koyma becerileri arasında reddetme ve hakkını arama gibi kazanımlar yer almaktadır. Reddetme becerilerinde amaç bireyin yapmak istemediği bir durumla ilgili olarak bir isteği ve bir ricayı nasıl kabul etmeyeceğini öğretmektir. Bu noktada öğrencinin karşısındaki kişiye hayır diyebilme becerisinin geliştirilmesi önemlidir. Bunun için yapılan bir ricaya karşı cevabını belirlemesi ve niçin hayır dediğinin nedenini belirtmesi önemlidir. Aynı zamanda kazanımlar arasında yer alan hakkını arama becerisinde öğrencinin değişmesi gereken durumu veya sorunu belirleyerek konuyla ilgili düşüncesini aktarıyor olması gerekmektedir.

Öğrencilere sözel iletişimin yanı sıra sözel olmayan kendini ortaya koyma becerilerinin de önemli olduğu ve çeşitli davranışlarla bireyin kendisini daha güçlü ortaya koyabilmesini anlatmak

önemlidir. Ses tonunun yüksek, konuşmasının anlaşılır ve göz kontağının etkili olması karşı tarafa gerekli mesajı vermede sözel iletişime destek olmaktadır. Aynı zamanda konuşulan konuya önem verildiğinin hissettirildiği bir yüz ifadesi de önemlidir. Çocukların ebeveynlerine güven duyması çok önemlidir. Bunun için de çocukla kurulan açık iletişim, güven bağıını artırıp paylaşımların çoğalmasını sağlayacaktır.

Öğrenciler zorbalıkla karşılaştıklarında bu durumla müdahale etmek için yetişkinlere ihtiyaç duyarlar. Bu sebeple ebeveynlerin çocuğa zorbalığı nasıl tanıyacağını ve ne olduğunu öğretmeleri önemlidir. Bu noktada çocukların endişelerinin dinlenmesi, yaşadıkları öfke ve hayal kırıklığını ifade etmeleri konusunda cesaretlendirilmeleri, çocuklara zorbalıkla karşılaştıkları durumlarda yardım alabilecekleri güvenli yerler hakkında konuşulması (öğretmenlerin sınıfı veya yöneticilerin yakınında olduğu yerlerde), evde çocuklara uygulanan disiplinin kesinlikle fiziksel olmaması çocukları koruyucu ve destekleyici faktörler arasında yer almaktadır. Çocuklarla rol yapma veya yaratıcı yazma yoluyla bu konu tartışılabilir. Günlük tutma, resim yaptırma, sınıf ya da aile toplantıları, üstün yetenekli çocukların zorbalıkla başa çıkmalarına ve kendi zorba davranışlarını tanımlarına yardımcı olacak etkili araçlardandır.

KAYNAKÇA

Akarsu Ö. Mutlu, B. (2017). Üstün Yetenekli Çocukları Anlamak: Çocukların Sosyal ve Duygusal Sorunları. Journal of Duzce University Health Sciences Institute, 7(2), 112-116.

Morrison, J. (1997). Peer group pressure within and outside school, British Educational Research Journal, 23(1).

<http://ustunvezor.blogspot.com.tr/2017/03/akran-zorbalig-ile-mucadele-etmek-sart.html>

<http://www.davidsongifted.org/Search-Database/entry/A10854>

<http://hthayat.haberturk.com/anne-ve-cocuk/cocuk/haber/1044336-cocuklarda-akran-zorbaligi>

<http://ustunvezor.blogspot.com.tr/2017/01/okullarda-ustun-yetenekli-cocuklara.html>